

Predplata van Šibenika:
— na tromjesečje 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIJEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
obna pisma, zabvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Riečka resolucija

VI. Sluge kamarile i plaćenici njezini, da je njihova radnja poštena, morali bi kazati narodu hrvatskom: istina je, da riečka resolucija zahtjeva „promjenu odnosa, što spadaju u područje posala, koji su danas zajednički Hrvatskoj sa Ugarskom i sa Austrijom“.

Istina je, da ova promjena po riečkoj resoluciji mora biti takova, „da hrvatskom narodu bude obezbjeđen samostalni politički, kulturni, financijski i u obće gospodarstveni obstanak i napredak“.

Istina je, kad svemu ovomu dodamo — kako i riečka resolucija zahtjeva — onakav izborni red, koji će biti izražaj narodne volje, podpunu slobodu štampe, slobodu sastajanja, udruživanja i izražavanja misli, sudačku neodvisnost, uništenje upravne samovolje, odgovornost činovnika, istina je, da bi tada bila ova naša nesretna Hrvatska jedna od najslabodijih i najnaprednijih država.

Sluge kamarile i plaćenici njezini, da im je do poštenja, morali bi kazati i ovo: kad bi se ova i ovakova Hrvatska povećala još Dalmacijom, imali bi jednu od najljepših država na moru.

Sluge i plaćenici morali bi još nastaviti: Ovakova država niti bi se mogla bogati, niti bi se mogla izgrubiti u društvu sa Magjari. Magjara je malen broj. Njihova je zemlja pojodljenska kao i naša. Magjar nema mora, odnosno ni mornarice. Magjar nije toliko jak, da nas razaradi, kao Niemac. Njihov je jezik — *niemski* — i oni vaju da se brane od silovitog Niemstva kao i mi. Njihova je industrija tek u zametku i od nje nam ne prieti pogibelj kao od orijanske njemačke industrije. Povjest nas uči, da je bio potlačen i Hrvat, kad god se Magjare upokorilo. Povjest nas uči, da Niemac hoće preko nas da prodre na iztok. Povjest i život sile nas i Magjare na obranbeni savez, a izvan povjesti i života nema bolje nauke.

Sluge i plaćenici kamarile, da im je do napredka, do ujedinjenja, do slobode svoje domovine, zaključili bi sa riečkom resolucijom: „Naravnim tečajem događaja odrazit će se povoljno svaki napredak naroda u „Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji također i „na odnošaje našega pučanstva, koje živi i „u drugoj zemljama, posebice u najizloženijem „kraju, biva u posestim Istri“.

I u istinu, zar Hrvatska, kakovom ju želi riečka resolucija, ne bi bila kadra okupiti oko sebe i onaj dio našega pučanstva,

koji žive i u drugim zemljama, posebice u najizloženijem kraju, biva u posestim Istri? Zar i Herceg-Bosna radi svoje koristi ne bi težila ovoj Hrvatskoj?

Ako te zemlje ne bi mogle prikupiti Hrvatska, kakova je u riečkoj resoluciji — kako mi ovako kukavni, osiromašeni, razcipani, bez svakih ljudskih prava, možemo i sanjati, da bi tko došao u naše društvo? Ta u naše društvo ne će nitko doći, dok mi Hrvati budemo podčinjeni, tlačeni, nevoljni i siromašni. Dok budemo takovi, možemo jedino očekivati, da će od nas hježati, zazirati svak tko može....

Ovakvo bi sluge i plaćenici kamarile učili naš narod, da im je do njegove budućnosti, ali oni tako ne smiju govoriti, jer bi onda prestali biti plaćenim orudjem svake austrijske vlasti protiv hrvatskom narodu.

Naprotiv mi moramo očekivati, da će u ovom sudbonosom času plaćenici kamarile upotrebiti sve moguće, da zavaraju, zašlepe, obmane naš narod, kako bi sam u propast hrlio. Ova igra plaćenika opetuje se kroz vjekove sve do danas.

Kamarila je obećavala sve i svašta Hrvatima još prije Ferdinanda. Tada su već hodkari i plaćenici širili svoje mreže u ime velike Hrvatske. A kad su Hrvati nasjeli, „Niemci su odmah postali prvi doglavnici i tajni viednici za posle hrvatske kraljevine; niemac je plienio gore od Turčina; zemlju hrvatsku i plemenitstvo se darivalo svakojakim doseljenicim; širo se njemački jezik i njemački običaji“. I tako je to išlo napried. Uništio se i zadavilo najjače hrvatske obitelji „u Hrvatskoj“.

I mole milosrđe oćinskog srca. Ne pomaže. U velikoj stisci opet dolaze hodkari i opet obećavaju veliku i slobodnu Hrvatsku. I opet prevara. Hrvati u ime velike Hrvatske sklapaju pragmatičku sankciju. A odmah posle nje se nastoji, da Hrvatska bude skućena pod jedinstvenu veliku Austriju. Ta radnja se proteže od Karla, od Marje Tereze, od Josipa II. sve do 48. god. Te godine se jedinstvena Austrija nadje u velikoj pogibelji. I opet dolaze hodkari i plaćenici. Hrvati i opet nasjedaju. A za plaću dobivaju absolutizam i njegova niemština u celom javnom životu.

Posle Magente i Solferina Austrija opet šalje plaćenike i hodkare po Hrvatskoj, ali ovoga puta bez velike sreće. Austrija žrtvova Hrvate Magjarima, samo da sačuva svoje „zajedničke interese“, a preko ovi zajedničkih interesa zagospodari i nad Hrvatima i nad Magjarima, te ih jedne i druge gujavila.

Dandanas hoće Magjar, da se tih zajedničkih interesa, tog gospodarstva austrijskono-

ga oslobodi. On već tri godine izdržava nevidjenu borbu. Austrija morala bi popustiti, a neće. Trebaju joj sada po njoj upropašteni Hrvati. Treba ih dakle i sada kao uvijek prije zavarati, obmanuti, nahuškati proti tudjoj i svojoj slobodi.

U nevolji eto za to u Beču stvorene velike Austrije i velike Hrvatske u njoj. Eto hodkara, eto plaćenika. Dr. Josef Frank, Stjepan Radić, Zeigerschmid preuzimaju ulogu kamarilsku. Oni prave Hrvate proglašavaju izdajicima, a uzveličavaju veliku Hrvatsku u velikoj Austriji. A ta velika Hrvatska imala bi biti: „velika Austrija sa „jedinstvenom vojskom sa njemačkim vojnim „i državnim jezikom. U ovoj velikoj Austriji „imati bi vladati carski parlament u Beču „i carska vlada, a velika Hrvatska bi imala „svoj skupni pokrajinski sabor „Länder- „komplex-landtag“ u Zagrebu“. Drugim riečima, njemački centralizam Šmrilingov, a u njemu Hrvati poniećeni, to vam je ta velika Hrvatska, koja se kuje u Beču i za koju radi kamarila — sa Dr. Josefom Frankom na čelu — a sve to tobože u duhu programa stranke prava od god. 1894. Dr. Josef Frank naime tako u „Hrvatskom Pravu“ piše o kamarilskoj radnji.

Jadim Dr. Josef, kako je kraj sve svoje lukavosti tako brzo odkrio svoje plaćeništvo!

Tudjinac, poliveni židov i uzgojeni Niemac ne će više zavaravati ni zaludjivati naš svet. Odkrio se. Zaludu je njemu više pozivati se na baštinstvo Ante Starčevića. On nije dostojan Antu Starčeviću ni spomenuti „nije dostojan, ni živeti“ „praeclare turpitate“; podkupljene sluge kamarile goniti iz svoje sredine. Dužnost je svih Hrvata, da uzastojte sami razpravljati o svojim poslima. Tudjinac nema rieči, gdje se radi o hrvatskoj koži.

Riečku resoluciju su sastavili Hrvati, oni su i znani, da o njoj triezno razpravljaju. A kako smo dokazali, svaki pravi Hrvat mora uviditi, da je u riečkoj resoluciji sadržano sve, što naš narod u današnjim okolnostima može tražiti i dobiti.

Riečka resolucija je temelj, na kojem mogu dva potlačena naroda sagraditi svoju sreću i slobodu. Ona je temelj, na kojem Hrvati mogu stupiti u dogovore sa narodom Magjarskim i ravnopravno odlučivati i zaključivati. — Do tih dogovora će brzo doći. Pri tim dogovorima će se razpraviti sve, što se odnosi na odnošaje dvaju naroda. Pri tim dogovorima će sudjelovati kroz svoje opunovlaštene većina Hrvatskoga i većina Magjarskoga naroda. Tu će se sklopiti pogodba i savez. Ta pogodba i savez između

dva naroda vriedit će pred celim svetom, jer celii svet će biti svjedokom poštenja ugovarajućih stranaka. A to je jamstvo, da će sve, što bude uglavljeno biti i održano. Sporazumiju li se ova dva naroda, sklope li savez, oni će na temelju prava i bez sile za stalno poglediti.

Da to uspije, dužnost je nastojati svakom oćobeniku.

A stranka prava?

Odgovarano sa Kvaternikom „da već nikada nedojemo pod rečena dva prokletstva (austrijskono podložništvo i dug), biti ćemo Magjari pomoćnici na život i smrt; ali da nam ne bude domovina ni zemljištem ni prikripinom „Ungarije“, te da ne plaćamo utaman ni „kamate“ austrijskono duga: za to se je briniti politici stranke prava“.

Kamarilci mogu objasnjavat narod, oni ga neće moći zavesti. Narod naš je bio doista varan i dosta se naučio. Riečka resolucija znači, da je narod progledao i da on želi uputiti se stazom svojeg preporoda.

Hrvat nije više orudje! Uzalud se u redove stranke prava došuljati i postavio njoj na čelo. Narod tom svojom zloduhu ne će nasjesti.

D.

Sabor u Zadru

Na 24. u 10 sati pr. p. bi otvorena četvrti sjednica sabora. Prisutno je 24 zastupnika. Tajnik Dr. Dulibić čita „*niemski*“ molbenice, što su saboru stigle. Zatim bivaju pročitate razne interpelacije: *Bankina*, prva o pripomoći selu Stankovim, koje je bilo oštećeno od filoksera i drugih elementarnih nepogoda; druga o parobrodarskoj svezi Trpanj-Neretva; treća o nespretnim carinarskim uredim u okolici dubrovačkoj; — *Dr. Majstorić* o radnjam za poboljšanje neretvanske doline; — *Perić* jedna o proširenju bačinskog „Jezerca“; druga o državnoj pripomoći selu Slivnu obć. Imotske; — *Dr. Dulibić*, jedna o izgradnji luke Šibenske, druga o pripomoći selu Kobjevratim, koje je pretrpilo golemu štetu usljed krupe.

Prelazi se zatim na dnevni red.

Na predlog izvjestitelja financijskog odbora *Dr. Zaffrona* bivaju odobreni konačni računi za god. 1902. sljedećih zemaljskih zadužbina: a) Iznemoglih vojnika, b) Mamuline, c) Glnho-niemih, d) obitelji mobiliziranih dalmatinskih vojnika, e) Mirovine zemaljskih činovnika, f) vatrogasaca, g) vanrednih potreba bivšeg okružja dubrovačkog.

„*niemski*“ bio sklopljen sa susjednom republikom Čili, ekonomske prilike krenuti na bolje; ona će i nadalje igrati glavnu ulogu među inim državama Južne Amerike, u kojoj će „Buenos-Ayres“ sloviti kao prvi i najnapredniji grad.

U borbi za hegemoniju, koju mu je odavna navjestio „Rio de Janeiro“, konačno će pobjedu slaviti on, jer se glavni grad Brazilije, bez dvojbe ljepsi i slikovitiji, svojim evropskim ubitanim podnebljem mnogo sporije razvija, prima mnogo manji kontigent useljenika, tako da je njegovo pučanstvo brojem već daleko zaostalo za pučanstvom Buenos-Ayresa.

Glavni je tome razlog, što nije svak voljan, akoprem zasiepljen nadom goleme privrede, da se licem u lice ogleda sa onom strahovitom pošasti, koja je poznata pod imenom „la fiebre amarilla“ (žuta groznica) i koja je nekada znała pokositi čitave posade trgovačkih brodova, dok danas, hvala neprestanim radnjama oko presuvavanja barštinu i zdravstvenim mjerama, koje je ona vlada preduzela, predstavlja više neku vrst strašila, nego li stvarnu pogibelj, tim više, što i napredak na polju liećničke znanosti ne izključuje u bolestniku nadu oporavka.

(Sle di.)

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

Uzprkos sjajnim i veličanstvenim gradjevinam, kojima se ponose evropske prijestolnice, uzprkos novim, pravilnim i prostranim ulicama, setalštima i trgovinama, niklim na razvalinama tiesnih, vijegastih sokaka, uzprkos temeljitim promjenama, koje su preobrazilo Pariz, Marsilja i Genovu, tako, da su oni već sasvim izgubili onaj svoj sredovječni karakter, teško ćeš u njima naći na sličan primjer razvika.

Kad bi takova šta il čak nešto boljša hotio vidjeti, uzalud bi proputovao čitavu Europu, uzalud sve ostale dijelove sveta, osim možda Sjevernu Ameriku.

Da, trebalo bi da se prenesu u domovinu Franklina i Washingtona, da pohodiš New-York ili Chikago; trebalo bi da se popneš na „Brooklyn-Bridge“, da se ogledaš po ulici „Broad-way“, da zaljšš u podzemne galerije, u muravine, kojim je podkopano ono čudovište, svjetsko i kojim je oholi „Janke“ hotio dokazati, kako ne trpi suparništva!

Kad bih bio pozvan da ustanovim prisodobu između stvari novog i staroga svijeta, usudio bih se među ostalim reći, da kulturni evropski narodi pri svojem duševnom razviku i materijalnom napredku stupaju nekako oprezno i neodlučno poput staraca, u kojima je životna snaga iscrpljena, ili barem poput zrelijih ljudi, koje je izkusitvo već naučilo, da pri obavljanju svojih posala ne tjeraju, ko što se kaže, mak na konac. Gdje se radi o kakovom za njih životnom pitanju, oni sami sebi izkazuju nekakvo nepovjerenje, osvrću se na prošlost, boje se izložiti svoju budućnost, dvojče uvijek da li će im dostati snage, da započeto djelo sretno kraju privedu.

Amerikanac je nasuprot u tom sličan zdravu i krepku momku, koji u naponu mladosti, a na krilima nade bezbrižno leti za opredjeljenim ciljem; svjestan svoje snage on stupa čilo i smjelo po stazi života, obarajući zaprieke, koje mu na put stanu, mimoilazeć slabijega, da ga kasnije prvom zgodom uništi ili... proze! Amerikanac ne okleva, ne zna za počinak; njegovo je djelo savršeno, uspjeh cjelovit; njegov je pad pad orijaša, koji će težinom svoga tela pritisnuti suparnika.

Istina, u staroj je Evropi sve već da tako

rečen trulo, iznemoglo, iscrpljeno; pitanje se je obstanka usljed gustoće pučanstva tako zaostriilo, da čovjeku, koji želi napredovati ili se bar uzdržati na stanovitoj visini, nije dosta imati čvrste volje za rad i jake mišice; on mora biti obskrbljen dovoljnom zalihom znanja, lukavosti i okretnosti, dok u Americi nije baš tomu tako, već donekle i protivno: zdrav i čvrst tjelesni stroj, poduzetan duh, zdrav razum i srce, u kojemu ne će tako lako našći odziva tudja nevolja, glavni su uvjeti brzom i sjajnom uspjehu.

Prosti mornar, obrtnik istina bog poduzetan i od naravi darovit, nu bez ikakve duševne naobrazbe, težak i radnik dovijuje se tamo vlasti i bogatstva, te postadoše stovanja vriedni članovi visoke novčane aristokracije, uvaženi faktori, pozvani da na odličnim mjestima zastupaju obće interese i da ravnaju sudbinom svoje nove domovine, dok nasuprot nisu riečki slučajevi, gdje se inteligentni ljudi, koje je varava nada onamo presadila, uza svu svoju dobru volju moraju boriti proti najerjnoj oskudici, dok joj konačno sasvim ne podlegnu.

VI.

Nadati se je, da će usljed mira, koji je ne-

tužiti, kad mu nema pomoći od nikuda, pa ni od onud, odakle bi ju morao imati. Svako žo treba kazniti, pa onda i suložništvo, jer nije jedino lupežstvo, da se kazni, niti su samo za to tamo u Šibeniku sagradili tamnice tako udobne i obiskrbljene, da se primaju u nje jedino lupeži i razbojnici, koje je više puta baš učinilo ili priprava na suložništvo, ili suložništvo isto.

Ne treba se varati. Narod bez čudoredja propada; to ne treba dokazivati, jer nas povijest u tom ubjedjuje tolikim primjerima. Budu li naše sudbene vlasti i unaprijed ovako postupale — prevladat će mnijenje, da i ono vjerno služe onome kobnome sistemu, kojemu je ne samo do materijalne, nego i do moralne naše propasti.

DOMAĆE VIJESTI

Iz grada nam pišu: Umjestna je bila ona vaša opazka o gradskim pometačima. Mislimo, da će ju ovo, što sledi, upodiniti. Smetiše iznešeno iz grada ostavlja se u neposrednoj blizini istoga, što se protiv najelementarnijim pravilima higijene. Netom smo prošli bolnicu i ono malo kuća, eto nas odmah na pomenutom stovarištu smetišta, pa mjesto da se nauživamo čista zraka, primorani smo srkati pokvaren. Onaj prostor megao bi se, i ako ne velik, pošunuti, tim bi setjaja bila uzgodnija, jer dobro posječena osobito zimi, a uklonila bi se nepristojnost, t. j. da onoliko smeće okružuje kapelicu sv. Križa. — Nek se i za ovo od one svote za poljevanje grada uloži barem stogod. Ne će biti zlo uloženo!

Riečka obiteljska radost. Sutra, u nedjelju, u obitelji Comici slavi se riečka obiteljska slava. Dobri, čestiti supruzi Dominik i Doma Comici slave svoj zlatni pir, pedesetogodišnjicu bračnog života. Starcu i starici, koji su poštenim svojim radom i dobrotom bili uvijek pravim izgledom čestitog građanskog života, od srca čestitamo i želimo još dugi višek!

Liričko hilpujansko društvo nastavlja na obće zadovoljstvo svoje predstave. U sriedu večer bila je repriza „Elixir d'amore“ u četvrtak večer repriza „Sonnambule“ (Mjesečarke), koja je i opet privukla u kazalište brojno občinstvo. U petak na večer bio je početak. — Večeras se daje po treći put „Siviljski brijač“; večer je u počast gđici Lydiji Levi, koja je svojom umjetnošću zaslužila najljepše udivljenje i najljepše pohvale štampa. — Poslic opere pjevat će glasoviti „Rondo“ iz opere „Lucia di Lammermoor“ od maestra Donizetti-a. Sutra u nedjelju večer opet „Pipelet“, a u ponedjeljak na zadnju opornu večer davat će se melodram „La figlia del Reggimento“ od Donizetti-a i pet drugih omanjih izabranih komada što u jedan, što u dva glasa, te jedna deklamacija. Društvo gosp. prof. Guerra ostavit će kod nas najbolju uspomenu, jer nam je doista namaklo kroz ovo nekoliko večeri najljepših užutaka i najljepših primjer, dokle se može dotjerati vjernošću, te priegorom i ljubavlju prema djeci i prema umjetnosti.

Na našem poštarsko-brzojavnom uredu traju još uvijek najabnormalniji odnosi u pogled obćeg opremanja i namirivanja stranaka. Primili smo do sad bezbroj tužaba, po-dkriepljenih takovim činjenicama, da bi smo njima morali gotovo čit prostor jednog broja izpuniti. Al nam niče bit ni najmanje teško obelodaniti sve te tužbe redom jednu po jednu, ako vidimo, da se ni na današnju našu opomenu ne odavilje ravnateljstvo pošta i brzojava u Zadru; noma će bit tada dapače lakše, jer ćemo izvršiti svoju dužnost, a hoće li bit lako g. Pattay-u, to će znat on najboljo.

Probođen na sudu. U sriedu Ivan Pačić Šimin imao je na skradinskom kotarskom sudu nekakvu razpravu s bratom Matom. Nakon svršene razprave, Ivan nezadovoljan s osudom, navali na brata i probode ga tri put nožem. Doveden je u tamnice ovdješnjeg okružnog sudišta. Mate Pačić nije do danas podlegao ranama.

Okrutna srca. — Pišu nam iz Vodica, da je tamo neki Ivica Mačukat kao občinski činš pošteno služio preko 30 godina. Netom Andrija Čičin Šain bi postavljen za upravitelja, riešio ga službe. Taj čovjek bolehljiv, pun drobne dječice, ne posjeduje ništa svoga, puka sirotinja, dnevno gladuje. Posjedujemo jedno njegovo pismo, koje čovjeku para srce. U pismu stoji: „Dobrotvornost ne da više, jer da nisam glasovao za njih“. A što je na upravi dobrotvornosti? Zupnik Šurija predsjednik, a upravitelj občine Andrija Čičin Šain tajnik-blagajnik. Na ova dva okrutna srca upozorujemo erkvnu i političku vlast, te Zemaljski Odbor. Bilo bi zvjerski pomisliti, da ove vlasti ne će Dobrotvornost pozvati na red i dužnost prama gladujućoj obitelji.

Otkriće spomenika Luki Botiću u Splitu obaviti će se u nedjelju 5. studenoga 1905. na „Marmontovoj poljani“ i to po sliedećem rasporedu: Na 10 1/2 sati pr. p. pozvanici se sastaju pred občinskim domom. — U povorci, kojoj učes-

tvuju i sva splitska hrvatska društva, kreće se preko gospodarskog trga, ulice staroga sudišta, zelenoga i voćnoga trga, te obale na „Marmontovu poljanu“. — Na 11 s. pr. p. predsjednik odbora načelnik Mičić, iza svog prigodnog govora, daje znak kiparu Meštroviću, da otkrije spomenik. — Pri otkriću „Narodna Glazba“ udara hrvatsku narodnu himnu, za tim pjeva muzikalno društvo „Zvonimir“. — Predaja spomenika Obćini — Razlaze se pozvanici.

Kako se iz ovoga vidi, otkriće će se obaviti dosta rednim načinom, ali će ipak misao i duh svakog Hrvata bit tog dana u Zvonimirovu gradu i kliknuti pjesniku „Biedje Mare“, „Slava“!

Zloporaba uredovne vlasti. Iz Vodica nam se tuže na vladinog ponzdanika Šaina, da bez ikakva uzroka globi svoje pučanstvo, koje je protivno njegovu siličstvu, pa se to globljenje i kosilo sa slovom zakona. Tako osudom 24. pr. rujna broj 49 osudio na K 2 globe i K 4 u naknadu štete Ivu Ivas p. Miše, jer da su njegovi konji na pašu prišli na zemljište brata mu Jose Ivas, akoprem porez ukupno plaćaju, a zemljište im još zajedničko. — Nu ovo bi se još dalo progucati, ali prijavu i procjenu obavili rondoši, što se kosi sa zakonom o zaštiti poljskog imanja. Rondoši su mogli jedino kao svjedoci služiti, a procjenu nikako obaviti; zato su zakleti poljari ili procjenitelji. — Pa ipak ovo osudu sa odlukom 11. tek. listopada b. 17891 riečka vlast odobrila! Zatražen je lik upravo na Nanjnostivo!

„Hrvatskoj Kruni“. Mi ovaj list još zovemo njegovim imenom, premda bi mogli i drukčije, jer u istinu izgleda, da piše samo za bedace. Dakle kad „Hrvatska Kruna“ misli, da je nam žao, što nas ona titule raznim neslanim epitetima, ona se vara. Mi po tom njezinom postupanju vidimo samo, da njezini pisci ne znadu nego zavaravati svoje čitatelje, dakle da ih kao prave gončine cienne marvom i stađom, kojemu oni mogu dodavati kakvu mu drago duševnu hranu.

„Hrvatska Kruna“ n. pr. nije se stidila obelodanati proglas Velike Austrije na vrhne Hrvate i preporučiti ga na razmišljanje Hrvatima, onaj proglas, nadahnut od kamarile, koja bi htjela opet sada zavarati Hrvate obećanjima i u kojem se bezprimjerno, licumjerskom držvitošću navadja pravski program od g. 1894.

Ona se ne stidi branit D-ra Jozefa i danas, kad je on očito u službi kamarile i kad po njemu dolaze onaki proglaši iz Beča, na porugu i poniženje hrvatskog naroda. Nju nije stid proglašivat celo naše djavstvo „slavosrbskim“. Ona se ne stidi izkričivati brojakove.

„Hrvatska Kruna“ piše neistinu, kad kaže da je poznati infamni brojajav njoj bio poslan iz Šibenika.

„Hrvatska Kruna“ piše napaštinu o riečkoj rezoluciji. Ona ju nije pošteno nikada uzela u pretres nego tendenciozno. Ona piše neistinu i onda kad kaže, da je riečka rezolucija za nagođbu, za robstvo.

Piše takogjer neistinu, kad tvrdi, da riečka rezolucija govori o podčinjenosti Hrvata pod krunu Sv. Stjepana; očito laže kad tvrdi, da smo mi za magjarsku komandu u Hrvatskoj... piše neistinu i ondje, gdje sunljiki naša tvrdnja u prećkan. Vidovću.

„Hrvatska Kruna“ u jednu rieč hotimice piše zlobno i drži svoje čitatelje za najnižu prostota. A da piše kako bi bila njezina dužnost, imala bi ona odgovarati na sve što smo uztrdili o njoj, o Franku itd. itd.

Za nastradale od potresa. Za ublaženje nevolje siromasima nastradalim od potresa dne 1. Juna t. g., sastavio se u Sutomoru odbor, kojemu je zadaća, da apelira na privatne krugove za sabiranje dobrovoljnih doprinosa, zašto je već dobio i potrebitu dozvolu.

Taj se odbor obratio i na nas, da u ovom listu otvorimo obićnu rubriku skupljanja, te da sakupljene iznose dostavimo M. P. G. popu Petru Lukoviću, blagajniku odbora. Ovu humanitarnu namisao stavljamo na srce našim čitateljima, a mi ćemo svaki prispjeti prilog pribićiti i na određenu adresu priposlati.

Gospodarstvena kriza u Dalmaciji.

(Svrlja).

Što se tiče Magjara, o kojima su mnogi morali misliti, da čeznu za Dalmacijom, da plaću za njezinim ekonomskim propadanjem samo pod krinkom političkih aspiracija, danas je već jasno, da su oni zbilja promienili svoju politiku i daovidjaju, što su im sve Hrvati! I oni će za to imati Hrvatsku kao suborniku proti zajedničkom neprijatelju. Ne ostaje nam dakle drugo, nego uložiti sav rad na gospodarstvenom polju, a da pri tome ni malo ne zane-marimo političku borbu, jer o razvoju našega gospodarstva zavise materijalni prohićet, o ovima pak kultura, po tome i politička budućnost.

Nu mnogi će reći, da se za podignuće narodnog gospodarstva hoće kapitala i poduzetnog duha. Tim se može odgovoriti: ugledajte se u Šibenik. Podignuće narodnog gospodarstva u Šibeniku mora da obraduje svakog rodoljuba. To je dokaz, da smo ipak sposobni voditi gospodarstvo i u velike, da nam poduzetnog duha ne fali, ali smo ga zalibože do sada jedino u tuđini razvijali. Da sledie primjer Šibenika svi ostali gradovi i varoši dalmatinske, eto do malo godina narodnog gospodarstva u Dalmaciji već na dobrom stupnju, eto već udarenih dobrih temelja boljoj budućnosti naše domovine. Što, ne može pojedinac sam po sebi učiniti, to može skupina više njih, osnivajući društva na akcije kao što biva u drugim industrijalnim zemljama, osobito kad se radi o kakvom ričnom poduzeću. Na takav način ustanovilo se je u zadnje doba u hrvatskom primorju hrvatsko parobrodsko društvo na akcije, gdje je upravo u pravilniku, da jedan ne smije uzeti nego određeni broj akcija, a to zato, da kapitalizam ne bude imao upliva na društvo. Tako isto u Zagrebu imamo veliko industrijalno društvo na akcije za „Cognac“. Zašto da i mi ne osnivamo takovih i sličnih industrijalnih poduzeća? Eto očita je pogibelj, koja nam prieti, kad bi nam na gospodarstvenom polju zavladali naši neprijatelji, a do nas je, da im poretomino njihov plan, naimo da im suprotstavimo naš rad. Dok nam prodiranjem njemačkog kapitala prieti strašna pogibelj, dolazi odmah za njim na red talijanski kapital, koji i ako nema tako proždrljiv želudac, to nam ipak u narodnom pogledu nanaša štete, osobito poplavom talijanskog radiništva. Manja nam opasnost prieti od ostalih kapitala, kao slavenskih, te franczegek i englezkog ili americkanskog, dapače tu možemo na priliku korist računati, jer nam se štete u narodnom pogledu nije bojati, a povrh materijalne koristi imamo i kulturnu, jer napredni Francez, Englez ili Amerikanac unasa u našu zemlju mnogo puta novu industriju i tako blagohotno djeluje na razvitak i napredak domaće industrije. Imamo već u Šipanu i u Rogoznici kod Šibenika tvornice srela utemeljene francuzkim kapitalom. — Neki su kivi na te tvornice, jer da jedan dio dobitka ide u tuđu kesu, na dio noveca biva od ribara utjeran i tako imamo materijalnu korist, a da pri tome naš narodni interes ni malo ne trpi, a do nas je pak, da se ugledamo u tuđinca i da otvorimo sličnih tvornica po ostalom našem primorju.

Dao Bog, da se i mi, podučeni uspjehom tuđinaca, stamog baviti samostalno na gospodarstvenom polju, te da se iz iskre, koja se je pojavila u Šibeniku, porodi svjetlo, koje nek razsvjetli timu gospodarstvenog života u našoj zapuštenoj domovini. Istina je, dok mi ne zadobijemo slobodu, dok ne izvjestimo ujedinenje, dok ne dobijemo financijalnu i gospodarstvenu samostalnost, teško da će naše gospodarstvo zbilja procvasti. Imamo tomu primjera, koliko sloboda djeluje u prilog narodnom gospodarstvu. Dok Italija nije bila ujedinenja, nalazila se je u posve slabim financijalnim prilikama, dočim danas, nakon toliko muka, borba i patnja, može s ponosom pokazati na svoje financije. A zašto? Jer je slobodna i ujedinenja, jer slobodno raspolaže svojom kesom. I Srbija je jednom bila u takovim kukavnim prilikama, da je teško kukavnijih pomisliti, tako da je 1816. sklapala zajam sa trgovcima grada Osieka od kukavnih 50.000 groša, dočim danas može ipak smiči ćedan kredit od 465 mil. dinara. Tako je i Ugarska od kada je izvjestila gospodarstvenu i financijalnu samostalnost silno napredovala, te sada ulaze sve sile, da dobije posebno carinarsko područje nezavisno od Austrije.

Nu treba ipak, da se mi Hrvati u ovakovim okolnostima znamo snaći, treba da od dva liza izaberemo manje, te da se i mi samostalno bacimo na industrijalno polje i tako barem donekle poretimino plan našim neprijateljima. — Organizirajmo se dakle, dok smo još na vrijeme, na gospodarstvenom polju, a da pri tome ne zane-marimo našu političku borbu, pak ćemo tada gospodarstveno jaki, a politički svjestni, biti u stanju oprieti se svim neprijateljima hrvatskog imena. **A. B.**

NAŠE BRZOJAVKE

PETROGRAD, 28. U Petrogradu i u Moskvi obić je štrajk već gotova stvar. — Svugdje vlada velika strava, jer je Trepov izdao naredbu, da se mora oštro pucati na svaku sakupljenu gomilu naroda. Autokracija se najviše boji nezadovoljstva, što vlada kod častnika.

PETROGRAD, 28. Sveučilištarci drže revolucionarne skupštine, te zahtievaju obću revoluciju. Šef pulcije Trepov prieti, da će obsjednuti sveučilište. Liečnici, odvjetnici, apotekari priključili se buni i odlučili obić štrajk.

VARŠAVA, 28. Ovdje su bune obćenite. Na više mjesta buknuh požari. Zapaljen je i kolodvor, a vatrogasci ne će da gase. — Vojska oružana sili narod, da gasi. Došlo je do krvavih okršaja. U Lodzu su prekinute sve sveze sa svietom.

MOSKVA, 28. Revolucionarci prekinuli cievi vode i plina. Nema potrebite vode. — Hrana takodjer oskudieva.

HARKOV, 28. Proglašeno je obsadno stanje.

REVAL, 28. Revolucionarci su oplienili i prisvojili oružje iz svih dućana oružja.

HRVATI I HRVATICE!

spomenite se Isstre, kupujući sve-djer samo žigice, papir i narodne biljege družbe Sv. Ćirila i Metoda.

Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnica Ivan Stajinac — Šibenik.

JAVNA ZAHVALA

Nazad 6 godina u vršenju moje časobrižničke službe bio sam se ozledio na tielu tako, da već nisam bio u stanju dalje vršiti moje dužnosti. U posljednje vrijeme ta ozleda toliko se pogoršala, da mi je i životu prietila, te mi nije ostajalo, nego ili umrieti ili se podvrci teškoj operaciji.

Dne 9. tekućeg mj. odlučio sam se na to i dao sam se operirati od Veleuč. Dra Filipa Colombani-a prvienca šibenske bolnice, koji je ne samo znanstvenom vještinom sretno izvreo operaciju, nego se je zamjenom požrtvornošću i zauzećem tekom ciele bolesti pokazao meni ljubezvimi otcem; pa ako sam danas podpuno zdrav, jedinomu zahvaliti najprije Bogu, a onda pomenutu hvalevriednom liečniku. — Ovdje mi je zahvaliti i P. N. gospodi Dr. Mil. Katiću i momu iskrenom prijatelju Jurju Dr. Gentilici, koji su pri operaciji asistirali.

Fra Šime Slavica.

NATJEČAJNI OGLAS

Otvara se natječaj na mjesto učitelja gimnastike kod ovdješnjeg „Hrvatskog Sokola“. Za pobliže obaviesti neka se natjecatelji obrate Upravi „Hrvatskog Sokola“.

Pozor Vinogradari! — Tko namjerava saditi americkanu lozu u neokuženim predjelima, a nema svoje loze, neka se obrati Ivanu Vuletinu p. Franc. — Kaštel Novi kod Trogira, koji ima na raspolodju do sto hiljada ključica, i to Aramom — Rupestris i Rupestris Monticola. — Ciena svakoj hiljadi 40 kruna. *et et et et*

Sve slamnate predmete, koji se izraduju kod ovdješnjeg c. k. Okružnog Sudišta, može P. N. Obćinstvo kupiti samo kod ŠIME TARLE - ŠIBENIK (Glavna ulica).

Kod vlasnika „Kavane Zanchi“ ima na prodaju više stolova, stolčica i jedan glasovir. — Tko želi nabavit takove predmete, nek se obrati gospodinu Josipu Ćirihin-u (Šibenik).

Gospodinu

JOSIPU SALVI-U

liječniku

Drniš

Rogoznica, 31/12. '04.

Zahvaljujem puno, jer su Vaši volovci mnogima bili od koristi.

Sa poštanjem Vas pozdravljam
TODOR BUDIŠA.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

—(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)—

obavlja slijedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčavanja na uložnice i blagajničke doznalice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu uplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjmove na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, založnica prirotenih obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvaćene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provodja osiguranje proti tečajnom gubitku izvaćanih srećaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provodja konverzije.

Izvršuje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekompitira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vaćenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog orkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

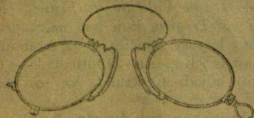
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cijenu. — Veliki izbor liepih galantarija pravog kinežskog srebra.

Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i poboljšanje vida, finih dalekozora, toplomjera, tla-komjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjerenije cijene.

Štovanom obćinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja okrepljuje želudac, razgrjivava živce, zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Snrekovača“ dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA

Šibenik (Dalmacija).

VELIKO SKLADIŠTE POKUĆSTVA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okvirima, ogledalima i tapercarljom. — Velika izradba - narodnih škrinja.

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Cijene umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o

Podružnica

Ilije Ivankovića, Šibenik

Glavna ulica

(Središnjica u Mostaru)

Preporučuje svoje uređeno skladište svakovrstne galanterijske, rukotvorne, nira-berške robe, dekorativnih predmeta, emailiranog i limenog posudja, stakla, porucilana, ogledala, svjetiljaka, sapuna, parfima, igraćaka za djecu, papira, crnila i drugih pisanih oprema, okvira za slike, pribora za ornaike, čarapa, cipela za muške i ženske i t. d. i t. d.

Cijene vrlo umjerene; posluga brza i tačna

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH
proti plućnim bolestim, žliezdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR. S

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski auktoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstam predpostaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi postići okrepju celog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. S ULJE OD BAKALARA.**

— Cijena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Anfi od Padue ŠIBENIK.**

U knjižari Ivana Grimani-a

(Glavna ulica) Šibenik (Glavna ulica)

mogu se dobiti

najliepši i svojim sadržajem najzanimiviji **Koledari** za godinu 1906. kao:

: : „ZABAVNI KOLEDAR“: Najveći hrvatski zabavni koledar, koji sadržaje najzanimivije štivo za celu godinu, sa mnogo umjetničkih priloga i krasnih slika u tekstu. Čvrsto vezan s platenim hrbtom i pozlaćenim naslovom K 2:— : :

: : „HRVATSKI VOJNIČKI KOLEDAR“: Vrlo zabavan i zanimiv koledar za svakog čovjeka, koji je bio vojnik ili koji će vojnikom biti, sa tri umjetnička priloga i s mnogo krasnih i vrlo zanimivih slika u tekstu. Tvrdo vezan K 1:— : : meko vezan „—90 : :

: : „VELIKI MARIJIN KOLEDAR“: Pun krasnih pripovjesti prezanimiva sadržaja, sa tri umjetnička priloga i s mnogo slika u tekstu. Cijena K —90 : :

: : „ŠARENI SVJETSKI KOLEDAR“: Pun krasnih pripovjesti i zanimivih članaka iz svih struka, sa tri umjetnička priloga i mnogo običnih i bojadisanih slika u tekstu. Cijena K 1:— : :

: : „NOVI ŠALJIVI SLIKOVNI KOLEDAR“: Cijena K —40 : :

: : „DANICA“: Ljetopis Družtva Svetojeronimskog: Cijena „—40 : :

Slavnom obćinstvu dajem na znanje, da sam otvorio svoju

kiparsku, rezbarsku i slikarsku RADIONICU.

Preuzimam sve radnje, spadajuće pod moju struku; osobito se preporučam gospodi župnicima radi crkvenih predmeta.

Izradjujem kipove izdrva, popravljam stare, te preuzimam nove oltare u svakome slogu; takodjer izradjujem svakovrstne table i nadpise za gospodu trgovce i dućandžije u svakome, osobito u modernom slogu, od kojeg imam bogatu zalihu fino izradjenih primjerala „svakome na ogled“.

Osim toga upozorujem Slavno obćinstvo, da izvršujem svakovrstne predmete iz sadre, osobito moderne portrete po fotografiji ili po naravi, isto tako portrete u uljenim bojama na platnu.

Sa osobitim štovanjem
Jerko Baljkas

kiparski majstor

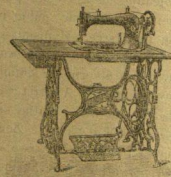
ŠIBENIK

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nuždih za bolesnike.

MAJBLJITI I MAJJEJINJI
ŠIVAI STROJEVI o o o o
„SINGER“ o o
MAJNOVIJH SISTEMA o o

DOBIJAVU SE SAMO U SKLADIŠTU
ŠIVAIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.